

blive komplet umuligt at frembringe et blot nogenlunde anstændigt Resultat i den korte Tid, som indtil denne Dag bliver anvendt derpaa. Men der er vist ingen som helst Tvivl om, at denne Tilgang vil brede sig, og saa siger jeg, at naar vi nu en Gang have her i vort Land en Masse Kvinder i alle Samfundslag, hos hvem der, jeg kunde fristes til at sige, er en formelig Flugt bort fra de Omraader, hvor de have deres naturlige Kald, og hvor der allerede begynder at blive Brist paa trofast og dygtigt Arbejde mange Steder, og naar nu denne Bøvelse er saa stor, at vi ikke kunne standse den — thi lægge vi en Sten i Vejen for den et Sted, vil den blive dobbelt saa stor et andet Sted — ja saa siger jeg, at det forekommer mig dog, at det vilde være heldigt, om vi gav fuld Afgang for Kvinderne paa det Sted, hvor de virkelig kunne gøre Gavn, og der, hvor vi vide, at de kunne gøre god Tjeneste, saaledes at vi sørge for, at de der fik en saadan Uddannelse, at deres Arbejde virkelig kunde blive til Samfundets Lær; jeg for mit Vedkommende er saa lang fra at mene, at det vilde være en Ulykke at saa Kræfter fra saadanne Steder frem, at jeg tværtimod finder det i højeste Grad heldigt, at Samfundsklasserne blandes saa meget som muligt, og at der navnlig til denne, maaste den vigtigste Bestilling i Samfundet kommer skjulte og ubrugte Kræfter frem alle Vegne fra, hvor der er Kræfter til Raadighed, naar, vel at mærke, blot Udviklingen kan gaa rolig, sund og gradvis frem uden disse alt for bratte Spring mellem de sociale Forhold og det Dannelsesstrin, de komme til at leve paa, og de sociale Forhold og det Dannelsesstrin, hvorfra de komme. Det er disse alt for bratte Spring, som have ødelagt mange unge Mennesker og virket til Skade for den Stilling, hvori de ere komne. Naar man blot gaar rolig, sund og gradvis frem, finder jeg det i Samfundets egen Interesse at være rigtigt, at alle Samfundsklasser komme med her. Jeg finder det ogsaa naturligt, om vor Gaardmandsstand leverede et større Kontingent af de Lærere, som skulle virke paa Landet, og det samme burde ogsaa være Tilfældet med vor Husmands- og Indfiddersstand, for saa vidt der hos deres Børn findes saa eminent

ner og Betingelser, at Staten kan forsvare at betoste deres Uddannelse helt og holden, hvad der selvfølgelig maa være en Undtagelse. Men naar det forholder sig saaledes, at det kan ske — og jeg tror ikke, der er noget ondt i, at det sker — tror jeg, at det vil være absolut nødvendigt, at vi oprette en saadan Statsanstalt, særlig dog til at antage sig disse Kvinder, selv om den ikke ogsaa kunde antage sig andre. Jeg vilde for mit Vedkommende ønske, at vi kunde saa flere end en Statsanstalt, og jeg vilde ønske, at der maatte blive øvet mere Kontrol med de private Seminarier, end der nu i Virkeligheden øves. Jeg er af den Mening, at det bedste vilde være, at der ikke var flere private Seminarier, end at de kunde besættes af de unge Piger, som have deres Hjem i Nærheden, saa at de kunde have mere Tid til at blive der, og saaledes at de havde Hjemmets trygge Støtte i Baggrunden. Med et saadan Par Anstalter havde der tilstrækkelig Konkurrence med Statsanstalten, hvis der da her mere end andensteds i Verden skulde have en saadan Konkurrence. En saadan Anstalt vil virke under gunstigere Forhold, idet Vengespulationens hæslige Dæmon vil være borte. Jeg maa tilstaa, at jeg er saa gammeldags i min Opfattelse i den Henseende, at jeg tvivler paa, om ikke mangfoldige af de unge Piger, der ere komne fra Provinserne i de sidste Aar, til Trods for den fortrinlige Uddannelse, de have faaet herovre, og ogsaa til Trods for de maaste fortrinlige Indtryk, de kunne have faaet under deres Ophold i Hovedstaden, maaste dog ere rejste fattigere hjem i aandelig Henseende, end de kom; thi det er ganske vist, at de have faaet deres Tanker berigede, deres Horisont udvidet og altsaa faaet et mere positivt Grundlag for en sand og god Dannelse, det indrømmer jeg, men Spørgsmaalet er, om de ikke ved den Maade, hvorpaa, og de Forhold, hvorunder de have faaet det, tillige have faaet en Svækkelse i deres ideelle Livssyn, i den sædelige Befæstelse paa Eticens forskellige Omraader, og om de ikke have mistet Kærligheden til deres Kald, der mere end noget andet Kald ikke fører mod ydre Glans, Ære og Løn, men er henvist til at være en Gerning i Kærlighed, Trofasthed, Selvopofrelse, Selvfornægtelse og Taalmodighed, der ikke let